

Απόσταξη ροδοστάγματος και ροδελαίου στο Μηλικούρι

● **Δημητρίου Χ. Πετρίδη, Εκπαιδευτικού**

Το χωριό Μηλικούρι ήταν γνωστό πριν και από τον 19ο αιώνα για το περίφημο ροδοστάγμα του και ήταν το μοναδικό χωριό στην Κύπρο όπου καλλιεργείτο η τριανταφυλλιά *Rosa Damascena*.

Το ροδοστάγμα απεστάσσετο με εγχώριους πρωτόγονους αποστακτήρες με τους οποίους οι κάτοικοι απέστασαν και την ζιβανία από τα σταφύλια, που παρήγαγαν στους ξακουστούς αμπελώνες, που καλλιεργούσαν στα κτήματά τους γύρω από το χωριό.

Στις άκρες των αμπελώνων οι κάτοικοι φύτευαν τριανταφυλλιές, που χρησίμευαν και ως σύνορο, αλλά και στις «δόμες», που έκτιζαν για συγκράτηση του εδάφους. Έτσι από το ίδιο κτήμα είχαν εισόδημα από τα αμπέλια και από τις τριανταφυλλιές οι οποίες χρησίμευαν και ως τροφή των ζώων (γαϊδουριών και αιγών). Μετά το τέλος της ανθοφορίας των τριανταφυλλιών, έβαζαν τα ζώα να τρώγουν τις τριανταφυλλιές, γιατί είχαν παρατηρήσει ότι όταν έτρωγαν τους βλαστούς τους τα ζώα, αυτές έδιδαν άνθη πολλά κάθε χρόνο, γεγονός που εξηγείται από το ότι τα τριαντάφυλλα βγαίνουν πάνω στους ετήσιους βλαστούς.

Σε έρευνες που έκαμε ο άγγλος W. H. Simmons, BSc. F.I.O. σχετικά με την απόσταξη ροδοστάγματος και ροδελαίου στην Κύπρο αναφέρεται σε πληροφορίες που πήρε εκ του *Perfumery and Essential Oil Record*, August 1919, σε, 29 και 140· 1920 σελίδες 65, 124 και 342. Συγκεκριμένα αναφέρει πληροφορίες που δημοσιεύονται στο «P.4 E.O.R.» ότι η απόσταξη ροδοστάγματος και ροδελαίου χρονολογείται στην Κύπρο από

του 19ου αιώνα και ότι «το κυριότερον κέντρον είναι το Μηλικούριον, χωρίον από πολλού γνωστόν διά τας τριανταφυλλέας του, οπότε η απόσταξις εξετελείτο κατά πρωτογενή τρόπον εις εγχωρίους αποστακτήρας».

Αξιοσημείωτο είναι ότι στις αναφορές του το «P.4 E.O.R.» δεν κάμνει λόγο για ύπαρξη της τριανταφυλλιάς *Rosa Damascena* σε άλλη περιοχή ή κοινότητα της Κύπρου. Συνεπώς εύκολα συνάγεται το συμπέρασμα ότι τα φυτά τριανταφυλλιάς *Rosa Damascena*, που υπάρχουν σήμερα σε μερικές άλλες περιοχές της Κύπρου ελήφθησαν και μεταφυτεύθηκαν εκεί από την περιοχή Μηλικουρίου.

Επειδή η φήμη του ροδοστάγματος και ροδελαίου, που παρήγετο στο χωριό, ξαπλώθηκε σε όλη την Κύπρο, εκίνησε το ενδιαφέρον των άγγλων τότε αποικιοκρατών, οι οποίοι την άνοιξη του 1917 έστειλαν κλιμάκιο από υπαλλήλους του Γεωργικού Τμήματος με επί κεφαλής χημικό, ειδικό στις αποστάξεις, για να κάμουν δοκιμαστική απόσταξη ροδοστάγματος και ροδελαίου. Τότε το ροδέλαιο ήταν περιζήτητο ως πρώτη ύλη για την μυροποιία. Το Γεωργικό Τμήμα τότε έκαμε ανακοίνωση στον Κυπριακό Τύπο που έλεγε τα εξής: «Μικρά ποσότης ροδελαίου εκ του αποσταχθέντος υπό του Γεωργικού Τμήματος κατά το έτος τούτο, προσφέρεται προς πώλησιν εις μικρά φιαλίδια περιέχοντα μέχρι 3 δραμίων έκαστον. Η τιμή του ωρίσθη εις 7 σελίνια το δράμιον. Πάντα τα φιαλίδια ταύτα είναι εσφραγισμένα διά της Κυβερνητικής σφραγίδος του Τμήματος».

Δείγμα του εξαχθέντος ροδελαίου υπεβλήθη στον Διευθυντή του Αυτοκρατορικού Ινστιτούτου της Μ. Βρετανίας του οποίου η έκθεση αναφέρει ότι, «Ευρέθη ότι τα συστατικά του Κυπριακού ροδελαίου συμφωνούν προς τα του Βουλγαρικού ροδελαίου. Η αξία

του ροδελαιίου βασιζέται εν πρώτοις επί της οσμής του και κατά τη γνώμην εμπειρογνομόνων η οσμή του Κυπριακού ροδελαιίου, ήτο αρκετά καλή». Η μέση απόδοση των τριανταφύλλων στην περιοχή ήτο περίπου 1 δράμι ροδέλαιο από 8 οκ. Τριαντάφυλλα. Ενώ η απόδοση τριανταφύλλων στη Βουλγαρία είναι 1 δράμι ροδέλαιο από 12 οκ. Τριαντάφυλλα.

Μετά την ενθαρρυντική έκθεση του Αυτοκρατορικού Ινστιτούτου της Μ. Βρετανίας, οι κάτοικοι Μηλικουρίου πολλαπλασίασαν την καλλιέργεια της τριανταφυλλιάς και μέσα σε τρία χρόνια ο αριθμός των φυτών διπλασιάστηκε. Έτσι η παραγωγή ροδοστάγματος και ροδελαιίου ήταν από τα κυριότερα εισοδήματα των κατοίκων Μηλικουρίου.

Από του 1919 το Γεωργικό Τμήμα δάνειζε στο Μηλικούρι, σύγχρονο για την εποχή αποστακτήρα με τον οποίο οι κάτοικοι Μηλικουρίου απέστασαν το ροδόσταγμα και ροδέλαιο, που παρήγαγαν από Δευτέρα απόσταξη του ροδοστάγματος που έμενε αδιάθετο. Το ροδέλαιο πωλείτο την εποχή εκείνη περί τις £200 (€342) την οκά, δηλ. 10 σελίνια (0,85) το δράμι.

Η ζήτηση και το καλό εισόδημα από το ροδόσταγμα ενθάρρυνε τους κατοίκους να ιδρύσουν Εταιρεία περί το τέλος της δεκαετίας του 1930 για εκμετάλλευση των τριανταφύλλων. Τότε το Γεωργικό Τμήμα παραχώρησε στους κατοίκους 2 σύγχρονους για την εποχή αποστακτήρες και υπέδειξε σ' αυτούς τον τρόπο της απόσταξης με αυτούς τους σύγχρονους αποστακτήρες.

Το 1940 η κυβέρνηση παραχώρησε στην κοινότητα Μηλικουρίου, έκταση Κυβερνητικού Δάσους δέκα στρεμμάτων περίπου, με ονομαστικό ενοίκιο ενός σελινιού για κάθε στρέμμα. Η έκταση αυτή καλλιεργήθηκε και φυτεύτηκε με τριανταφυλλιάς *Rosa Damascena* με τη βοήθεια του Γεωργικού Τμήματος. Με αυτή την εξέλιξη η Εταιρεία μεγάλωσε.

Τη δεκαετία του 1950, όμως, η ακρίβεια και οι ανάγκες της ζωής (τότε σχεδόν όλοι οι γονείς, φιλοπρόδοι όπως ήταν, έστελλαν τα παιδιά τους σε σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης, για να μορφωθούν και η εκπαίδευση τότε δεν ήταν δωρεάν, όπως είναι σήμερα), ανάγκασαν τη μεγάλη πλειοψηφία των κατοίκων να αναζητήσουν μεγαλύτερο εισόδημα. Γι' αυτό μετά την Ανάσταση έφευγαν με τις συζύγους τους για να εργαστούν στο μεταλλείο του Αμιάντου, ενώ μερικοί άλλοι για τον Ξεροπόταμο, που ήταν Μετόχι του Μοναστηριού του Κύκκου για να εργαστούν στον θερισμό. Στις εργασίες αυτές εργάζονταν σκληρά μέχρι τον Σεπτέμβρη, οπότε επέστρεφαν για να τρυγήσουν τα αμπέλια τους. Για να πετύχουν ψηλότερο μεροκάματο εργάζονταν εργολαβία. Δηλαδή όσα περισσότερα βαγόνια γέμιζαν με μετάλλευμα ή όσο περισσότερα χωράφι θέριζαν, τόσα

περισσότερα πληρώνονταν.

Η εποχή, όμως που έφευγαν από το χωριό (συνήθως μετά τις 15 Απριλίου) ήταν η εποχή που ήταν στη μεγαλύτερη τους ανθοφορία οι τριανταφυλλιάς και μεγάλες ποσότητες τριαντάφυλλων έμεναν αμάζευτες. Έτσι σιγά-σιγά οι εργασίες της Εταιρείας ατόνησαν. Μερικοί από τους εταίρους θέλησαν να αποστάσουν μόνοι τους τα τριαντάφυλλά τους και η Εταιρεία σταμάτησε να λειτουργεί.

Το 1963-64 ιδρύθηκε νέα Εταιρεία, η «Συνεργατική Εταιρεία Τριανταφυλλοπαραγωγών Μηλικουρίου» την οποία αγάλιασαν όλοι οι κάτοικοι του χωριού και η παραγωγή ροδοστάγματος ήτο μεγάλη. Δεν παρήγαγε όμως ροδέλαιο, γιατί η ζήτηση του ροδοστάγματος ήτο μεγάλη και δεν περίσσευε ροδόσταγμα για να αποσταχθεί ροδέλαιο.

Ολόκληρη η παραγωγή ροδοστάγματος διετίθετο στην Κυπριακή αγορά μέσω των αντιπροσώπων της Εταιρείας. Βοηθούσαν στη διάθεση του ροδοστάγματος και οι αδελφές Συνεργ. Εταιρείες όπως, η Σ.Π.Ε.Α (Συνεργατική Προμηθευτική Εταιρεία Λευκωσίας), η Σ.Π.Ε.Α. (Συνεργ. Προμηθευτική Εταιρεία Αμμοχώστου), ο Σ.Π.Ο.Α. (Συνεργ. Προμηθευτικός Οργαν. Λάρνακας) και ο Σ.Π.Ο.Α.Π. (Συνεργ. Προμηθ. Οργ. Λεμεσού, Πάφου). Μερικοί από τους αντιπροσώπους μας έκαμαν και εξαγωγή. Από το εξωτερικό (Αγγλία και Αμερική) υπήρχε μεγάλη ζήτηση, αλλά δεν μπορούσε η Εταιρεία να ανταποκριθεί, διότι η παραγόμενη ποσότητα μόλις και αρκούσε να ικανοποιηθεί η κυπριακή αγορά.

Στην Εταιρεία Τριανταφυλλοπαραγωγών πωλούνταν και τα τριαντάφυλλα του Κοινοτικού Τριανταφυλλώνα και έτσι ενισχύετο η παραγωγή ροδοστάγματος.

Μέχρι του θανάτου το 2004 του υπεύθυνου για τη απόσταξη των τριαντάφυλλων και τη διάθεση του ροδοστάγματος της Εταιρείας, αείμνηστου Χαράλαμπου Χατζηπέτρου, οι εργασίες της Εταιρείας διεξήγοντο κανονικά και η Εταιρεία προόδευε. Όμως μετά τον θάνατό του, δυστυχώς, δεν βρέθηκε αντικαταστάτης του να αναλάβει τις εργασίες της Εταιρείας, λόγω και της αστυφιλίας, που πλήττει τα τελευταία χρόνια την Κοινότητα. Μετά απ' αυτό το πλήγμα η Εταιρεία σιγά-σιγά ατόνησε, ώσπου το 2006 διαλύθηκε.

Τώρα, όμως μια ομάδα γυναικών, του Συνδέσμου Γυναικών Αναπτύξεως Μηλικουρίου, δραστηριοποιείται για επανασύσταση της Εταιρείας για εκμετάλλευση των τριαντάφυλλων και των προϊόντων των τριανταφύλλων της Κοινότητας Μηλικουρίου, ελπίζοντας στη συμπαράσταση και βοήθεια της Ιεράς Μονής Κύκκου και αξιοποιώντας τις δυνατότητες που προσφέρει η Ευρωπαϊκή Ένωση για τη γυναικεία επιχειρηματικότητα μέσα στα πλαίσια των προγραμμάτων της, 2007-2013. ■

